

**ERCİYES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
GÖREN ÖĞRENCİLERE GENEL BAKIŞ**

AN OVERVIEW OF POSTGRADUATE STUDENTS AT THE ANATOMY DEPARTMENT OF ERCİYES UNIVERSITY
SCHOOL OF MEDICINE

**Ayşe SAĞIROĞLU¹, Mesut MEKER², İbrahim KARACA², Demet ÜNALMIŞ²,
Kenan AYCAN², Erdoğan UNUR²**

¹Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anatomi, Kayseri

²Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi AD, Kayseri

Özet

Lisansüstü eğitim yüksek öğretimin bir parçasıdır. Bu çalışmada Erciyes Üniversitesi (ERÜ) Anatomi Anabilim Dalında 1987-2012 yılları arasında yüksek lisans, doktora ve uzmanlık programlarına kayıt yaptıranların durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Lisansüstü kayıt bilgileri Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (SBE) ve Anatomi Anabilim Dalı arşivindeki dosyalardan alındı. 1987-2012 yılları arasında yüksek lisans öğrenimine başvuran 52 lisans mezunu vardır. Yüksek lisansını tamamlayanların sayısı ise 27 idi. 1993-2012 yılları arasında doktora öğrenimi için başvuru yapan 16 yüksek lisans mezunu vardır. Doktorasını tamamlayan öğrenci sayısı toplam altı idi. 1993-2012 yılları arasında Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) ile Anatomi Anabilim Dalına kayıt yaptıran 38 Tıp Fakültesi mezunu vardır. Uzmanlık öğrenimine başlayan araştırma görevlileri arasında sadece üçü uzmanlık eğitim süresini tamamlamış olup, bunlardan ikisi Anatomi Anabilim Dalında akademisyen olarak görev yapmaktadır. Ocak 2013 tarihine kadar Anatomi Anabilim Dalında toplam 36 lisansüstü mezun programlarını tamamladı. Bunların sayısal dağılımı üç Anatomi Uzmanı, altı Anatomi Doktorası, 27 Anatomi Yüksek Lisansı şeklindedir. Anabilim Dalında halen sekizi Doktora ve 19'ü Yüksek Lisans olmak üzere 27 lisansüstü öğrencisi mevcuttur. Sağlık Bakanlığının kadro vermemesinden dolayı Anatomi Anabilim Dalında uzmanlık öğrencisi bulunmaz iken, yüksek lisans ve doktora programına başvuran öğrencilerin sayısında son yıllarda belirgin bir artış gözlemlendi.

Anahtar kelimeler: Lisansüstü eğitim, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, yüksek lisans, doktora, anatomi

Anatomi Günleri 2013 (18-20 Ocak 2013) konulu kıs toplantısında poster olarak sunulmuştur.

Makale Geliş Tarihi : 06.02.2013

Makale Kabul Tarihi:07.11.2013

Abstract

Postgraduate education is a part of higher education. In this study, we aimed to evaluate the status of individuals who registered for master of science, degree of philosophy (PhD), or specialty programs at Anatomy Department of Erciyes University (ERU) between the years of 1987 and 2012. The registry data were obtained from the archives of the Institute of Health Sciences as well as from Anatomy Department of ERU. There were 52 graduate students applied for master of science programs between 1987 and 2012. A total of 27 individuals completed their master programs. Sixteen students with master's degree applied for PhD programs between the years of 1993 and 2012. A total of six students completed their PhD programs. 38 graduates of school of medicine were registered at Anatomy Department based on Medical Specialization Examination results between 1993 and 2012. Only three of the registrants, who started their specialty program as research assistants, completed their programs and two of them began to work as academicians in the Anatomy Department. A total of 36 postgraduate students completed their programs in the Anatomy Department until January 2013. The numerical distributions of them were three specialty, six PhD, and 27 master students. There are still a total of 27 students undergoing postgraduate programs (eight PhD and 19 masters) in the Anatomy Department. Although there is no student for specialty program in the Anatomy Department due to lack of available tenure allocated by the Ministry of Health, the number of students applying for master and PhD programs has show an evident increase an increase, particularly during the recent years.

Key words: Postgraduate education, Institute of Health Sciences, postgraduate, doctorate, anatomy

Corresponding Author: Uzm. Dr. Ayşe Sağiroğlu, Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi, TR-38010, Kayseri.

E-mail: sagirogluayse@yahoo.com

Tel no: 0 352 336 88 84 fax: 0 352 320 73 13

Cep: 0 536 3606498

GİRİŞ

Eğitim ve bilim birbirini tamamlayan iki önemli unsurdur. Bu iki unsurdan yeteri kadar yararlanabilme gelişmişlik ve çağdaşlık düzeyinin önemli bir göstergesidir. Eğer ülkeler kalkınmayı ve tüm alanlarda gelişmeyi hedefliyorlarsa, eğitim ve bilimi bütün kurum ve kuruluşları ile tam olarak kullanmak zorundadır (1).

Çağımızda hızla gelişen bilim ve teknoloji, bireylerin yükseköğretim sırasında kazanmış oldukları bilgi ve beceriler ile hayat boyu yetinmelerini imkânsız kılmaktadır. Bunun sonucunda ise, diğer eğitim düzeyleri yanında lisansüstü eğitim yaygınlaşmaya başlamış ve lisansüstü eğitim örgün eğitimin bir basamağı haline gelmiştir (2).

Ülkemizdeki yüksek eğitimin tarihi sürecine bakıldığında farklı şekil ve yöntemlerle akademisyen yetiştirilmesi gündeme gelmiştir. 1981 yılından önce lisansüstü eğitim fakülteler bünyesinde verilmekte iken 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) yasasının kabulünden sonra enstitüler bünyesinde toplanmıştır (3). Ancak Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Ayrıca artan üniversite sayısına bağlı olarak ortaya çıkan öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak için yurt dışı imkânları değerlendirilirken son zamanlarda Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı'nın (ÖYP) uygulamaya konması artan araştırma görevlisi ihtiyacının yurt içi imkânlarıyla karşılanmasını gündeme getirmiştir (4, 5).

Fakültemiz, 1968 yılında Hacettepe Üniversitesine bağlı olarak "Kayseri Gevher Nesibe Tıp Fakültesi" ismiyle kurulmuştur. 1978 yılında 2175 sayılı kanunla Kayseri Üniversitesi'nin kurulmasıyla fakültemiz Hacettepe Üniversitesi'nden ayrılarak Kayseri Üniversitesi bünyesine dâhil olmuştur. 1982 yılında fakültenin ismi değiştirilmiş ve Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi adını almıştır (5).

Ülkemizde 1988 yılına kadar Anatomi ve Histoloji-Embriyoloji Anabilim Dallarını, Morfoloji Anabilim Dalı çatısı altında yer almaktaydı. Bu tarihten itibaren Anatomi ve Histoloji-Embriyoloji bilim dalları birbirinden ayrılmaya başlamış ancak Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde bu ayrılma 1995 yılında gerçekleşmiştir (6).

Bu çalışma, Erciyes Üniversitesi SBE'nin çatısı altında sürdürülen Anatomi lisansüstü eğitimi ve TUS ile sürdürülen uzmanlık eğitimi ilk kez ve bütünsel olarak ele almak ve yapılacak daha ayrıntılı çalışmalara katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada 1987-2012 yılları arasında yüksek lisans, doktora ve uzmanlık programlarına kayıt yaptıranların durumları incelenmiştir.

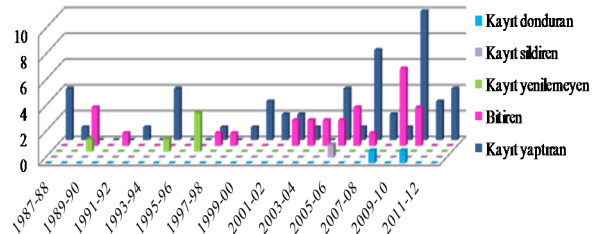
GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada Erciyes Üniversitesi SBE'ndeki kayıt formlarından elde edilen veriler ile Anatomi Anabilim Dalına TUS sınavı ile kayıt yaptıranların verileri kullanılmıştır. Kayıt formlarında, yüksek lisans ve doktora programları için başvuran öğrencilerin lisans bilgileri, kayıt başvuru tarihleri, mezuniyet tarihleri ve mevcut durumları bulunmaktadır. Kayıt bilgilerine ulaşılamayanlar çalışmaya dâhil edilmemiştir. Anatomi Anabilim Dalından ve SBE'den alınan bilgiler ışığında programlardan mezun olan öğrenci sayılarının yıllara göre dağılımları çıkarılmıştır. Her iki kaynaktan elde edilen veriler, elektronik ortama aktarılmış ve SPSS 15.0 paket programı ile istatistik analizleri yapılmıştır. Veriler Ki-kare testi ile karşılaştırıldı ve $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edildi. Sonuçlar, tablolar ve grafik halinde gösterilerek yorumlandı.

BULGULAR

Bu çalışmada, Anabilim dalımıza lisansüstü (yüksek lisans, doktora, uzmanlık) eğitim için başvuran 106 öğrenciye ait veriler bulunmaktadır. Başvuru yapanların 52'si yüksek lisans, 16'sı doktora, 38'i ise uzmanlık eğitimi öğrencisidir. Öğrencilerin 55'i erkek (% 51.9) olup, 51'ini (% 48.1) ise kız öğrenciler oluşturmaktadır.

1987-2012 yılları arasında Anabilim dalımıza yüksek lisans öğrenimi için başvuran 52 öğrencinin 28'i (%53.8)'i kız, 24'ü (%46.2) ise erkektir. Başvuru yapan öğrenciler arasında yüksek lisansını tamamlayan 27 öğrenci bulunmaktadır. Kalan 25 öğrenciden biri kaydını sildirmiş, beşi kaydını yenilememiş ve öğrencilikleri sona ermiştir. Geriye kalan 19 öğrencinin ikisi ise kaydını dondurmıştır. Hâlihazırda yüksek lisans eğitimine aktif olarak devam eden öğrenci sayısı ise 17'dir (Şekil I).

Şekil I. Yüksek Lisans öğrencilerinin eğitim-öğretim yıllarına göre dağılımı

Tablo I. Anabilim dalımıza yüksek lisans öğrenimi için başvuran öğrencilerin mezun oldukları bölümlerin dağılımı

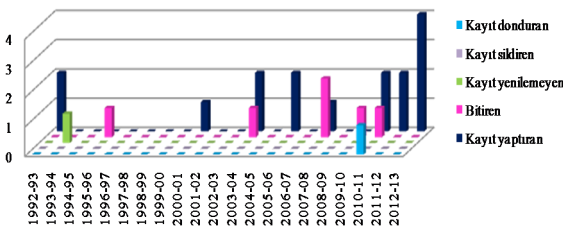
Mezun Olduğu Bölüm	Sayı	%
Hemşirelik	19	39.6
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	11	22.9
Biyoloji	8	16.6
Sağlık Memurluğu	6	12.5
Mikrobiyoloji	1	2.1
Ebelik	1	2.1
İşletme Fakültesi	1	2.1
Tıbbi Biyolojik Bilimler	1	2.1
Toplam	48	100

Yüksek lisans eğitimine başlayan 52 öğrencinin lisans eğitimlerine göre dağılımı incelendiğinde dört öğrencinin bilgisine ulaşılamadı, kalan 48 öğrencinin mezun olduğu lisans programları Tablo I'de sunulmuştur.

Yüksek lisansını tamamlayan 27 öğrenciden dokuz eğitimlerini iki yılda, 11'i üç yılda, altısı dört yılda tamamlarken, biri ise yedi yılda tamamlamıştır.

1993-2012 yılları arasında Anabilim dalımıza doktora öğrenimi için başvuru yapan 16 öğrencinin 10'u (%62.5) kız, altısı ise (%37.5) erkektir. Başvuru yapan öğrenciler arasında doktorasını tamamlayan altı kişi bulunmaktadır. Kalan 10 öğrenciden biri kaydını yenilememiş, biri kaydını dondurmuş, geriye kalan sekiz kişi ise doktora eğitimine aktif olarak devam etmektedir (Şekil 2).

Doktora eğitimine başlayan 16 öğrencinin lisans eğitimlerine göre dağılımı incelendiğinde mezun olduğu lisans programları Tablo II'de sunulmuştur. Doktora eğitimini tamamlayan altı öğrenciden ikisi eğitimini dört yılda, üçü beş yılda ve biri de altı yılda tamamlamıştır.

Şekil III. Doktora öğrencilerinin eğitim-öğretim yıllarına göre dağılımı

Tablo II. Anabilim Dalımıza doktora öğrenimi için başvuran öğrencilerin lisans mezuniyetlerinin dağılımı

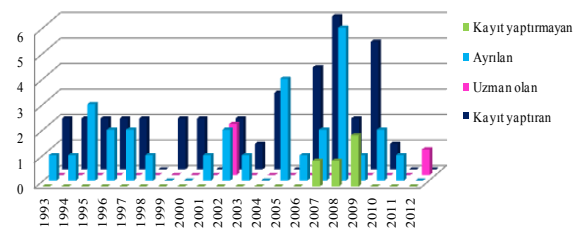
Mezun Olduğu Bölüm	Sayı	%
Hemşirelik	7	43.6
Biyoloji	4	25
Tıp Fakültesi	2	12.5
Mikrobiyoloji	1	6.3
Sağlık Memurluğu	1	6.3
İşletme Fakültesi	1	6.3
Toplam	16	100

Uzmanlık eğitimine başlayan 38 araştırma görevlisinin lisans eğitimlerine göre dağılımı incelendiğinde 13 kişinin bilgisine ulaşılamadı, kalan 25 araştırma görevlisinin mezun olduğu lisans programları Tablo III'de sunulmuştur.

Anabilim dalımıza doktora öğrenimi için başvuran öğrencilerden 12'si yüksek lisans öğrenimini aynı anabilim dalında tamamlamış olup, iki kişi de yüksek lisans eğitimini başka fakültelerin Anatomi Anabilim dallarında tamamlamıştır.

1993-2012 yılları arasında TUS ile Anatomi Anabilim dalını kazanan 38 araştırma görevlisinden 25'i erkek (%65.8), 13'ü (%34.2) kızdır. Başvuru yapan araştırma görevlileri arasında uzmanlık eğitimini tamamlayan üç kişi bulunmaktadır. Kalan 35 araştırma görevlisinden 31'i uzmanlık eğitimini devam ettirmemiş, dördü ise uzmanlık eğitimine hiç başlamamıştır. Uzmanlık eğitimine halen aktif olarak devam eden araştırma görevlisi bulunmamaktadır (Şekil 3).

Uzmanlık eğitimine başlayan 38 araştırma görevlisinin lisans eğitimlerine göre dağılımı incelendiğinde 13 kişinin bilgisine ulaşılamadı, kalan 25 araştırma görevlisinin mezun olduğu lisans programları Tablo III'de sunulmuştur.

Şekil III. Uzmanlık öğrencilerinin yıllara göre dağılımı

Tablo III. Uzmanlık sınavında Anabilim dalımızı kazanan araştırma görevlilerinin mezun oldukları tıp fakültelerinin dağılımı

Mezun Olduğu Tıp Fakültesi	Sayı	%
Erciyes Üniversitesi	19	76
Atatürk Üniversitesi	2	8
Ankara Üniversitesi	1	4
Cerrahpaşa Üniversitesi	1	4
Cumhuriyet Üniversitesi	1	4
Selçuk Üniversitesi	1	4
Toplam	25	100

Uzmanlık sınavı ile Anatomi bölümünü kazanan araştırma görevlilerinin en fazla sayıya ulaştıkları dönem 2007 yılı (altı kişi) (%15.8) olup, 2010 yılından itibaren kayıt yaptıran araştırma görevlisi bulunmamaktadır (Şekil III).

Uzmanlık öğrenimine başlayan araştırma görevlileri arasında sadece üç kişi uzmanlık eğitimi tamamlamış olup, bunlardan ikisi Anatomi kariyerlerini devam ettirmektedir.

Uzmanlık eğitimi devam ettirmeyen araştırma görevlileri, Anatomi bölümünden ayrıldıktan sonra genellikle klinik branşlara yönelmişlerdir. Araştırma görevlilerinin Anatomi bölümüne devam etme sürelerine bakıldığında ise kalma süreleri iki ay ile iki buçuk yıl arasında değişmektedir. altı kişinin ise uzmanlık eğitiminde ne kadar süre kaldığı hakkındaki bilgiye ulaşılamamıştır.

Lisansüstü eğitime başvuran tüm öğrencilerin (yüksek lisans, doktora, uzmanlık) cinsiyet dağılımına bakıldığında erkeklerin kızlara göre daha fazla olduğu (55 erkek, 51 kız) görüldü. Cinsiyet dağılımında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo IV).

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalında Ocak 2013 tarihi itibarı ile üç profesör, bir doçent, iki yardımcı doçent (biri görevlendirme), bir öğretim görevlisi ve bir uzman doktor (görevlendirme) bulunmaktadır. Ocak 2013 tarihine kadar üç Anatomi uzmanı, altı Anatomi doktorası, 27 Anatomi yüksek lisans olmak üzere 36 lisansüstü mezun vermiştir. Anabilim Dalında halen sekizi doktora ve 19'u yüksek lisans olmak üzere 27 lisansüstü öğrencisi mevcuttur.

TARTIŞMA

Lisans eğitimi yüksek öğretimde ana gövdeyi oluşturmakla beraber lisansüstü eğitimin stratejik değeri öne çıkmaya başlamıştır. İstenilen yüksek nitelikli insan gücüne artık lisansüstü düzeyde eğitimle ulaşmak mümkündür. Önceleri lisans mezunu olmak ayrıcalıklı olarak sayılırken, günümüzde ise lisansüstü eğitim almış olmak bireye ayrıcalık sağlamaktadır (3, 7).

Lisansüstü eğitim hakkında çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Varış (8), lisansüstü eğitimi araştırma yoluyla bilgiye katkıda bulunacak ve gelişen toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak bilim insanı ve öğretim elemanı yetiştirmeyi amaçlayan bir faaliyet olarak tanımlamıştır. Çakar (9) ise, bir alanda derinlemesine çalışarak, lisans eğitiminden daha üst seviyede bilgi ve etkinliğe sahip olan yüksek ihtisas gücünü yetiştiren eğitim programı olarak tanımlamıştır.

Yüksek öğretimdeki açığın kapatılması için üniversite sayısı ile birlikte akademisyen ihtiyacının da karşılanması için çalışılmaktadır. Ancak yüksek öğretimin özellikle lisansüstü eğitim düzeyinin özel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu husus ülkenin uzman personel, akademisyen ve araştırmacı ihtiyacının karşılanması açısından önemlidir (3). Son zamanlarda ülkemizde de yeni açılan tıp fakültelerinde artan akademisyen ihti-

Tablo IV. Lisansüstü eğitime başvuran tüm öğrencilerin (yüksek lisans, doktora, uzmanlık) cinsiyete göre dağılımı

	Yüksek Lisans		Doktora		Uzmanlık		p
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Erkek	24	46.2	6	62.5	25	65.8	0.452
Kız	28	53.8	10	37.5	13	34.2	
Toplam	52	100	16	100	38	100	

yacıdan dolayı Anatomi Anabilim dalında lisansüstü eğitim daha kıymetli hâle gelmiştir.

Bununla birlikte lisans düzeyinde eğitimin verildiği her Anatomi Anabilim Dalında aynı zamanda lisansüstü düzeyde eğitimin de verilmek istenmesi ilk bakışta olumlu bir görünüm arz etse de ülkede mevcut tıp fakültelerinin pek çoğunun alt yapı, insan gücü ve eğitimin niteliği açısından yetersizliğinin sorgulandığı dikkate alındığında, lisans eğitimi için gündeme gelen endişelerin, lisansüstü eğitim için de duyulması kaçınılmaz olmaktadır (10). Nitekim konuyla ilgili pek çok bilimsel ve mesleki toplantıda da, belirli koşulları sağlamayan ve henüz lisans eğitimini bile gerektirdiği gibi gerçekleştirilemeyen üniversitelerde, lisansüstü programların açılmaması gerekliliği sürekli olarak vurgulanmıştır (10). Bu da lisansüstü eğitimde bir başka sorunu dile getirmektedir.

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programına başvuran öğrencilerin sayısı, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında belirgin bir artış gösterirken, doktora programlarına başvuran öğrencilerin sayısı ise 2012-2013 eğitim-öğretim yılında belirgin bir artış göstermiştir. Uzmanlık için başvuran araştırma görevlisi sayısı ise, 2007 yılında belirgin bir oranda artış gösterirken, 2010 yılından itibaren Sağlık Bakanlığı'nın TUS ile temel bilimlere araştırma görevlisi kadrosu vermemesinden dolayı mevcut araştırma görevlisi bulunmamaktadır. Bu durum yeterli öğretim elemanı şartını sağlayamayan veya asistan kadrosu verilemeyen üniversitelerde araştırma görevlisi ihtiyacını doğurmakta ve dahası anatomi eğitiminin kalitesinde de ciddi sıkıntılara yol açmaktadır.

Son yıllarda akademik yaşama katılmak amacıyla lisansüstü eğitim görmek isteyenlerin sayısı giderek artmaktadır.

Yüksek lisans ve doktora programlarına başvuran lisans mezunları arasında en fazla başvurunun Hemşirelik bölümünden mezun olan öğrencilerin yaptığının görülmesi ağır çalışma koşulları nedeniyle akademik yaşam seçiminde etkili olduğunu ortaya koyan çalışmaları (10, 11) desteklemektedir.

Güven ve Tunç'un (7) yapmış oldukları çalışmada, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin en az sorunu "akademik yeterlikler" ile ilgili konularda, en fazla sorunu ise "bireysel olanaklar ve fakülte olanakları" konularında yaşadıklarını, danışmanlık hizmetleri konusunda da doktora öğrencilerinin, yüksek lisans öğrencilerine oranla daha az sorunla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Lisansüstü eğitimle bilim insanının yetiştirilme-

sinde, bilimsel tutum ve davranışlarının doğru olarak kazandırılmasının önemli bir yeri vardır. Eğer yetiştirilecek bilim insanına lisansüstü eğitimle yeterli 'araştırma eğitimi' ve 'iyi bir bilim uzmanı' profili sağlanamazsa hem yapılan araştırmalar yanlışlarla dolu olacaktır, hem de araştırma için harcanan zaman, verilen emek ve sarf edilen maddi kaynaklar boşa gidecektir (12).

Lisansüstü eğitim, toplumun ihtiyaç duyduğu üst düzeyde bilgi ve becerilere sahip bireyler yetiştirilmesini sağladığı için eğitim sistemi içindeki yeri ve önemi her geçen gün yüksek lisans ve doktora lehine ağırlık kazanmaktadır (10, 13). İş bulma ve çalışma olanaklarının, diğer alanlarda olduğu gibi anatomi alanında da lisansüstü eğitimde alan seçimini etkilediği görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Sevinç B. Türkiye'de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve uygulamalar. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2001; 34: 25-40.
2. Karakütük K. Lisansüstü öğretimde örgütlenme modelleri ve Türkiye'deki uygulamalar. 6. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi Bildiri Kitabı, Ankara 1999; ss 15.
3. Bozan M. Lisansüstü eğitimde nitelik arayışları. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi 2012; 4: 177-187.
4. Gökmen F. Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) Mevzuatı. Anatomi Günleri 2013 Konulu Kış Toplantısı Program ve Özet Kitabı. Kayseri, 2013; 4.
5. Unur E. Anatomi'de Lisansüstü Eğitim. Anatomi Günleri 2013 Konulu Kış Toplantısı Program ve Özet Kitabı. Kayseri 2013; 5.
6. Mesut R. Cumhuriyet Döneminde Türk Anatomi Bilimi ve Anatomi Eğitimi. Morfoloji Dergisi 2012; 14.
7. Güven İ, Tunç B. Lisansüstü öğretim öğrencilerinin akademik sorunları: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Örneği. Milli Eğitim 2007; 173: 157-171.
8. Varış F. Türkiye'de Lisansüstü Eğitim: Sosyal Bilimlerde. Ankara Üniversitesi Yayınları No: 34, Kalite Matbaası: Ankara, 1972; ss 62-70.
9. Çakar Ö. Bilim İnsanı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim ve Sorunları-Fen Bilimleri Alanında. Türkiye Bilimler Akademisi Bilimsel Toplantı Serileri 7: Bilim İnsanı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim. Ankara 1997; ss 65-76.
10. Gül RTB, Özkul T, Akçay A, ve ark. Türkiye'de veteriner hekimliği alanında lisansüstü eğitim. Ankara Üniv Vet Fak Derg 2010; 57: 19-24.
11. Akman Y, Kelecioğlu H, Bilge F. Öğretim elemanlarının iş doyumlarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniv Eğit Fak Derg 2006; 30: 11-20.

12. Erdem AR. Bilim insanı yetiştirmede araştırma eğitimi. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi 2012; 2: 166-175.
13. Özdamar S. Sağlık bilimlerinde lisansüstü eğitim. Anatomi Günleri 2013 Konulu Kış Toplantısı Program ve Özet Kitabı. Kayseri, 2013; ss 3.

